

Карп'як К.В.
студентка IV курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
міжнародного права та європейської інтеграції ТНЕУ
Саванець Л.М.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШЛЮБНО-СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН УСКЛАДНЕНИХ ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ

Інститут шлюбу є одним із найдавніших інститутів у міжнародному приватному праві, який привертає до себе значну увагу, оскільки кількість шлюбів, які реєструються з іноземцями дедалі частішає. Щороку все більше українських громадян вступає у шлюбні відносини на територіях інших держав, найчастіше другою стороною цих відносин є громадяни держав Європи. У доктрині права різних країн поняття «шлюб» містить різні способи його інтерпретації. Зокрема, існують три види шлюбу: шлюб-договір, шлюб - статус, шлюб партнерство. Шлюб – договір визнається як договір між чоловіком і жінкою, що укладається у встановленому законом порядку і підкоряється певним вимогам дійсності. (Англія, США, Японія, Франція). Друга концепція шлюбу розуміється як особливий статус, який набувається суб'єктом на основі закону і включає в себе певні права і обов'язки, які сторони за власною волею не можуть змінити. Шлюб – партнерство характерний здебільшого для держав «сім'ї континентального» і частково «загального права» і тлумачиться як союз двох рівноправних і незалежних партнерів з притаманним для них розподілом зобов'язань [2, с. 166-167]. Дослідження правового регулювання укладання шлюбів з іноземним елементом є вкрай необхідним, оскільки існує ряд проблем, пов'язаних із тим, що перебуваючи на території іншої держави, здійснюється прив'язка одночасно кільком правопорядкам: з одного боку, правопорядку громадянства держави, з іншого – держави перебування.

Іноземний елемент є визначальною ознакою, за якою приватноправові відносини міжнародного приватного права відрізняються від решти приватноправових відносин, зокрема це стосується і шлюбно-сімейних відносин. Саме наявність іноземного елемента надає їм «міжнародного» характеру. Регулювання шлюбно-сімейних відносин ускладнених іноземним елементом здійснюється за допомогою колізійних норм міжнародного приватного права та колізійних норм національного законодавства.

Історично першим основним джерелом норм сімейного права з іноземним елементом в європейських державах вважають Цивільний кодекс. До таких держав можна віднести – Грецію, Іспанію, Францію,

Німеччину. Інші ж країни мають спеціальні закони про міжнародне приватне право, які містять колізійні норми сімейного права. Зокрема, це Австрія, Італія, Швейцарія, Польща. У деяких державах колізійні норми закріплені в Сімейних Кодексах.

В Україні колізійні норми у сфері шлюбно-сімейних відносин закріплені у Законі України «Про міжнародне приватне право», а також містяться у розділі Сімейного кодексу України. Важливе значення у регулюванні шлюбно-сімейних відносин з іноземним елементом мають міжнародні договори, серед яких особливе місце посідають Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року, Декларація про соціальні і правові принципи від 3 грудня 1986 року, Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22 січня 1993 року, тощо.

Аналізуючи особливості колізійного регулювання міжнародних сімейних відносин, можна стверджувати, що до кола правопорядків, які мають тісний зв'язок з цими відносинами слід віднести наступні: право країни місця укладення шлюбу (*lex loci celebrations*), право країни, що є особистим законом суб'єктів сімейних відносин (*lex personalis*), право країни місця знаходження майна (*Lex rei sitae*), право країни, яке обрали самі сторони. Колізійна прив'язка “закон місця укладення шлюбу” займає важливе місце в міжнародному приватному праві, оскільки довгий час дане правило було визначальним щодо регулювання сімейних відносин. Однак варто зазначити, що в сучасних умовах, для регулювання шлюбно-сімейних відносин ускладнених іноземним елементом характерним є поєднання колізійних прив'язок. Досліджуючи питання укладення шлюбу, слід розрізняти його матеріальні і формальні умови [3, с. 40]. Стосовно матеріальних умов, то ст. 55 Закону України «Про міжнародне приватне право» передбачає, що право на шлюб визначається особистим законом кожної з осіб, які подали заяву на укладення шлюбу. У разі укладення шлюбу в Україні застосовуються вимоги Сімейного Кодексу України щодо підстав недійсності шлюбу (застосовуються положення закону місця укладення шлюбу). Відповідно до ст.56 зазначеного закону, порядок та форма укладення шлюбу в Україні між громадянином України та іноземцем або особою без громадянства визначається законодавством України; іноземці та особи без громадянства користуються такими ж самими правами і обов'язками в шлюбних та сімейних відносинах як і громадяни України [1]. Шлюб може укладатися як на території України з іноземцем, так і за межами держави. Шлюб укладений за межами території України визнається дійсним відповідно до міжнародних норм, а згодом проходить процедуру легалізації документів вже на території України. У деяких випадках вона спрощена(країни СНД), у інших - процедура дещо складніша, суть якої полягає у здійсненні консульської легалізації через консульські дипломатичні представництва. Тобто є певний порядок, але у будь-якому разі, якщо це офіційний зареєстрований шлюб, то він

визнається_на_будь-якій_території.

Колізійні норми іноземних держави щодо форми укладення шлюбу містять колізійні прив'язки закону громадянства (*lex patriae*), закону суду (*lex fori*) та закону місця укладення шлюбу (*lex loci celebrations*). Деякі держави як “особистий закон” використовуються закон місця проживання (*lex domicilii*), що означає місце, де людина має постійну оселю і намір залишитися там постійно. Колізійна система Франції є найбільш типовою для більшості держав континентальної Європи. Формальні умови шлюбу за законодавством Італії визначаються за законом місця укладання шлюбу, національним законом одного з майбутнього подружжя або законодавством місця перебування обох з подружжя. Німецький закон містить найбільш розвинуті колізійні норми. Згідно з німецьким законодавством матеріальні умови укладення шлюбу підкорені закону громадянства осіб з використанням зворотнього відсилання та відсилання до третього закону. Змішаний шлюб за участю громадянина Німеччини, який укладений на території ФРН, регулюється законом Німеччини, а укладений за межами її території – законом громадянства подружжя та місця укладення шлюбу [4, с. 110].

Підсумовуючи, слід зазначити, що основним питанням, яке вирішується в правовому регулюванні шлюбно-сімейних відносин з іноземним елементом є вибір «використаного права», що передбачає всебічний пошук і виявлення правової системи, норми якої мають застосовуватися до кожного конкретного різновиду цих відносин, або права держави, державний орган якої розглядає спір з іноземним елементом, або право держави, до якої належить іноземний елемент. Вагомим внеском у законодавстві України було приєднання її до Гаазької конвенції з міжнародного приватного права, що стало причиною удосконалення українського колізійного права. Протягом довгого часу питання регулювання укладення шлюбу вирішувалося лише за формулою прикріплення “місце укладення шлюбу”, її простота у застосування давала можливість без труднощів здійснити укладення шлюбу. Однак з розвитком міжнародних відносин і в умовах активної міграції та глобалізації сучасного світу дана прив'язка отримала багато недоліків оскільки застосування її може призвести до визнання такого шлюбу недійсним в інших країнах.

Список використаних джерел

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 року № 2709-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>
2. Кузьменко С.Г. Міжнародне приватне право: [навч. посіб.] / С.Г. Кузьменко. – К.: «Центр учбової літератури», 2010. – 315 с.
3. Калакура В. Принципи колізійного регулювання в міжнародному сімейному праві / В. Калакура // Вісник Київського національного університету імені Т.Г.Шевченка. – 2009. – № 80. – С.40-43.

4. Кожевникова В. Процедура укладення шлюбу з іноземним елементом в європейських державах /В. Кожевникова // Вісник прокуратури. – 2011. – №11. – С. 107-112.

Мартинюк М.Ю.

студент I курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету

Науковий керівник: к.і.н., доцент, доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ

Грубінко А.В.

СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА ЄС: ПОЗИЦІЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ЩОДО УКРАЇНИ

Проблема євроінтеграції України завжди була актуальною і залишається такою по нинішній час. Особливо питання входження України до складу ЄС набуло розголосу в останні декілька років внаслідок певних соціальних та економічних відбитків, котрі залишили слід на політичній карті нашої держави та Європи в цілому. Загострення збройного конфлікту на Сході із Росією, окупація Криму та постійне невдоволення громадян щодо якості життя змусило вітчизняних політиків прискорити свій темп на євроінтеграцію. Безперечно, що більшість держав, які входять на даний момент до складу Євросоюзу, радо будуть вітати там нових учасників процесу європейського державотворення. Однак, слід зауважити, що далеко не все так просто, як це здається на перший погляд. В силу різних політичних обставин, що склались у період сьогодення, вступ України до Євросоюзу потягне за собою багато спірних і доволі неоднозначних питань. У цьому аспекті слід звернути увагу саме на позиції різних держав Єврозони щодо нашої країни.

Метою цієї статті є аналіз позиції конкретної європейської держави, що займає одне із домінуючих місць на карті сучасної Європи. Велика Британія завжди асоціювалась із могутньою політичною силою, що виділялась на фоні інших. І саме слово Об'єднаного Королівства може зіграти визначну роль для України в подальшому.

Перш за все, для покращення налагодження зв'язків ЄС із державами східної частини Європи у Празі 7 травня 2009 року було урочисто відкрито програму «Східного партнерства». «Eastern Partnership» (мовою оригіналу) – це політика Європейського Союзу, що має на меті зміцнення стосунків зі східними сусідами ЄС і є продовженням східного напрямку існуючої Європейської політики сусідства.

Ініціатива «Східного партнерства» була представлена Польщею за підтримки Швеції у травні 2008 року на Раді ЄС. Ця ініціатива